

87

616.9

f - 99

30 JUL 2010

Арм.

1-4122

616.9

A-99

ԲՐՈՒՑԵԼՅՈՁ

СИГНАЛЬНЫЙ
ЭКЗЕМПЛЯР

320/498

10435

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՈՅ ԱՌԺՈՂԿՈՄԱՏԻ ՍԱՆԼՈՒՍ ԲԱԺԻՆ

ՅԵՐԵՎԱՆ

1939

06.03.2013

6781

H Apr.

ԲՐՈՒՑԵԼՅՈՁ

Բրուցելյոզը պատկանում է աղգարնա-կութ յանր դեռեա քիչ հայտնի հիվանդու-թյունների թվին: Մինչև վերջին ժամա-նակներս այդ հիվանդությունը պատահու-նք գլխավորապես Մալթա կղզում և Մի-ջերկրական ծովի մոտ մի քանի վայրերում, այդ պատճառով էլ կոչվում էր մալթական կամ Միջերկրական ծովի տենդ: Միայն վերջին 10—20 տարվա ընթացքում բրու-ցելյոզով հիվանդանալու դեպքերն սկսեցին անսպասելիորեն յերեմալ յերկրագնդի տար-րեր տեղերում:

Բրուցելյոզը վարակիչ հիվանդություն է, լուրջ հիվանդանում են և մարդիկ և անա-սունները: Այդպիսի հիվանդություններին են պատկանում խնախաղ (сая), դարաղը և սիրիրախաղ: Բրուցելյոզով, ինչպես նաև հիշված հիվանդություններով, մարդիկ վա-րակվում են ընտանի կենդանիներից:

Բրուցելյոզն առաջանում է հատուկ միկ-րոբից, «բրուցելլա» կոչված մանրագույն

7031-92

Мин. М.

կենդանի եյակից, վորը նկատելի յե միայն մանրադիտակի (պատկերը 1000 և ավելի անգամ մեծացնող գործիք) տակ: Մանրադիտակի տակ բրուցելլան յերեվում ե ինչպես փքրիկ կարճ ցուպիկ: Մեծ քանակությամբ բրուցելլաներ կարող են գտնուիլ բրուցելյոզով հիվանդ կենդանիների մեղի մեջ, աղբի մեջ, նրանց մաշկի վրա, նրանց կաթի մեջ:

ՎԱՐԱԿՈՒՄԸ

Մարդ բրուցելյոզով վարակվում ե կենդանիներից. այդ հիվանդությունը շատ հազվադեպ դեպքերում ե մարդուց մարդուն անցնում, բայց կենդանիների վարակումը մարդուց հնարավոր ե:

Բրուցելլաները մարդկանց մարմնի մեջ են թափանցում բերանի, շրթունքների, աչքերի և քթի լորձաթաղանթի միջոցով, քերծվածքների, չանդովածքների յեվ նույնիսկ մաշկի մանրադույն ճեղքերի միջոցով: Անասուններին խնամող մարդը վարակվում ե, յեթե բրուցելյոզով հիվանդ կենդանիների հետ շփվելուց հետո, առանց ձեռները լվանալու ծիւղում ե, ձեռք տալիս շրթունքների, աչքերին, քթին:

Անասնաբուժական աշխատողները վարակվում են բրուցելյոզային կենդանիների ծնելուց հետո ընկերքը ձեռքով անջատելու ժամանակ:

Վարակվում են նաև բրուցելյոզով հիվանդ կենդանիների, մանավանդ այծերի ու վոշխարների հում կաթը, յուղը և բրինձան իրրեմ ուտելիք գործածելիս:

Հատկապես շատ բրուցելյոզային միկրոօրներ են արտադրում կենդանիները վիժման ժամանակ, քանի վոր հսկայական քանակությամբ բրուցելլաներ են պարունակվում դցած պտղի, թաղանթի, ընկերքի և մերձպտղային ջրերի մեջ:

Քանի վոր բրուցելյոզով հիվանդ կենդանիների վիժումները տեղի յեն ունենում սովորաբար գարնանը, մարդկանց վարակվելու մեծ մասը կատարվում ե գարնանը և ամռան սկզբին:

ԻՆՉՊԵՍ Ե ԸՆԹԱՆՈՒՄ ԲՐՈՒՑԵԼՅՈԶԸ ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐԻ ՄՈՏ

Բրուցելյոզն ամենից առաջ ընտանի կենդանիների հիվանդություն ե: Նա ախտահարում ե վոշխարներին, այծերին, խոշոր յեղջուրավոր անասուններին, խոզ-

բին: Բրուցելյոզով կարող են հիվանդանալով նաև ձիերը, ուղտերը, շներն ու ընտանի թռչունները: Բայց վոչ բոլոր բրուցելյոզային կենդանիները միանման վառնալու են մարդու համար: Մարդիկ ամենից ավելի հեշտությամբ վարակվում են վոչխարներից ու այծերից, քան խոշոր յեղջուրավոր անասուններից կամ խոզերից:

Բրուցելյոզը խոշոր ֆեաս ե հասցնում սոցիալիստական անասնապահությանը, վորովհետև կենդանիների վիժուկներ ե առաջացնում: Բացի դրանից, բրուցելյոզային կենդանիների կաթնատվությունը պակասում ե ե վոչ կենսունակ սերունդ ե ծնվում: Սակայն բրուցելյոզը կենդանիների մոտ հաճախ միանգամայն գաղտնի յե ընթանում ե նրան կարելի յե ճանաչել միայն հատուկ անասնաբուժական հետազոտությունների ոգնությամբ:

Բրուցելյոզը կենդանիների մոտ, բոտ յերեվույթին, անրուժելի յե ե հիվանդ կենդանիներն իրենց ամբողջ կյանքի ընթացքում վարակ են տարածում իրենց շուրջը:

ԲՐՈՒՑԵԼՅՈԶԸ ՄԱՐԴԿԱՆՑ ՄՈՏ

Բրուցելյոզը մարդկանց մոտ միշտ միա-

տեսակի յերեվան գալիս: Սմենից հաճախ, վարակվելուց 1—2 շաբաթ անց մարդ բուկրում ե տենդել: Հիվանդը թուլանում ե, ստիպված ե լինում պառկել: Նա տաքություն ե տալիս, քրտնում ե, գլխացավեր ու ընդհանուր թուլություն ե ունենում: Հաճախ ուռչում են հոդերը: Ուրիշ դեպքերում հիվանդները գանգատվում են տանջալից ցավերից մարմնի վորեւե մասում—գոտկատեղում, ուսին, վոտին կամ ձեռքին: Տղամարդկանց մոտ յերբեմն ամորձիների բարբոթում ե լինում:

Մի քանի դեպքերում հիվանդությունն արտաքինով գրեթե չի յերեվում, վարակված մարդն իրեն առողջ ե համարում:

Հաճախ բրուցելյոզով հիվանդանալը մալարիայի, սկիմատիլմի կամ ուրիշ հիվանդությունների տեղ են ընդունում:

Բրուցելյոզը վորոշել հնարավոր ե միայն հետազոտությունների ոգնությամբ, վորոշ կատարվում են հատուկ լաբորատորիաներում:

Բրուցելյոզը մարդկանց մոտ տեվում ե սովորաբար 2—3 ամիս, բայց կարող ե ձգձգվել ել ավելի յերկար: Շատ անգամ առողջանալուց հետո վորոշ ժամանակ անց, բրուցելյոզը հիշեցնել ե տալիս իրեն մեկ

թիկեի ցավերով մարմնի վորեւի մասում,
մեկ-հոգերից վորեւե մեկի ուռուցքով ու
հիվանդոտությամբ:

Մահացության դեպքերը բրուցեկյոզից
հաղվադուտ են, բայց աշխատունակության
ավելի կամ պակաս յերկարատեւ իջեցում
կամ կորուստ՝ քաղականին հաճախ և նկատ
վում:

ԲՐՈՏՑԵԼՅՈՁԻՑ ՆԱԽԱՊԱՀՊԱ- ՆԵԼՈՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

Բրուցեկյոզի դեմ հիմնական պայքարը
տանում են անասնաբուժական կադմակեր-
պությունները, առանձնացնելով ու մեկու-
սացնելով հիվանդ անասուններին: Բացի
դրանից, ԽՍՀՄ-ում գոյություն ունի
մի որենք, վորն արգելում է բրուցեկյո-
զով հիվանդ անասուն ունեցող տնտեսու-
թյուններում գործածել հում կաթ, արտա-
հանել այն և նրանից հում մթերքներ՝
բրինձա, յուղ և այլն պատրաստել: Բրու-
ցեկյոզային կենդանիների կաթը կեռ ժամի
չափ պետք է տալացնել 70 աստիճանում
(պաստերիզացիա), իսկ այնտեղ, վորտեղ դրա
համար հատուկ գործիքներ չկան, պետք է
յեռացնել, նրա մեջ գտնված միկրոբների

վոչնչացնելու համար: Բրուցեկյոզային կեն-
դանիների միայն կարելի չէ գործածել կե-
րակրի մեջ, միայն լավ յեփեկուց հետո:
Միայն բաժանելուց հետո հարկավոր է ուշա-
դիր կերպով լվանալ ձեռները:

Բրուցեկյոզով հիվանդ անասուն ունեցող
տնտեսություններում նախազգուշական մի-
ջոցների վերաբերյալ որենքի խիստ պահ-
պանումը չափազանց կարեւոր է: Դրա հա-
մար անհրաժեշտ է, վորպեսզի ինքը՝ աղ-
գարնակությունն ոգնի հոգային ու անաս-
նաբուժական ժարմիչներին պահպանելու
առողջ տնտեսությունները, բրուցեկյոզի
վարակը նրանցում մուտք գործելուց: Յե-
թե, որինակ, անասունները վիժում են,
հարկավոր է այդ մասին հայտնել շրջանա-
յին հոգրածին հետազոտություն կատա-
րելու համար: Վիժումից հետո հարկավոր է
կենդանուն անմիջապես առանձնացնել,
ախտահանել վիժման տեղը և այնուհետեւ
վարվել ըստ անասնաբուժերի ցուցումների:

Աղգաբնակությունն ոգնության պետք
է գնա նաեւ բրուցեկյոզի դեմ պայքար տա-
նող բժշկական հիմնարկներին: Յեթե մարդ-
կանց մոտ հիվանդացումներ են յերկապել,
վորոնք նման են բրուցեկյոզին, ապա հար-

կալութիւն և այդ մասին հայտնել շրջանային առաւօժներն կամ բժշկական տեղամասին:

Բրուցելյոզով հիվանդ, կամ այդ հիվանդութիւնը տարած մարդը վտանգավոր չէ իր ընտանիքի և շրջապատողների համար, լեթե նա հետեւում է մաքրութեանը: Ամենից առաջ անհրաժեշտ է մաքուր պահել արտաքնոցը, վերովհետեւ բրուցելյոզով հիվանդները կղանքը և մեղը վարակիչ են:

Հարկավոր է ժամանակ առ ժամանակ արտաքնոցներին քլորակիր կամ չհանգած կիր, ծայրահեղ դեպքում հող լցնել: Արտաքնոցից դալով, հիվանդը պետք է ուշադիր կերպով լվանա ձեռքերը սապոնով ու խոզանակով:

Նախազգուշական խիստ միջոցներ պահպանել պարտավոր է բրուցելյոզով հիվանդ անասուններին, մանավանդ այծերին ու վոչխարներին խնամող աշխատակիցը:

Վորպեսզի թե ինքը չվարակվի և թե շրջապատողներին չվարակի, անհրաժեշտ է անասուններին խնամելու ամբողջ աշխատանքը կատարել հատուկ հագուստով: Հատուկ հագուստը պետք է թողնել աշխատանքի տեղում և նրանով տուն չգնալ: Չի կարելի առանց ձեռնոցների ձեռք տալ կենդանիներին, գոմաղրին և շրջապատող

առարկաներին: Կթողները յուրաքանչյուր կենդանուն կթելուց հետո պետք է լվանա ձեռքերը:

Անհրաժեշտ է անասնաբաղում ունենալ լվացարան, սապոն, սրբիչ, ինչպես նաև անոթ արտահանիչ (վարակագրծող) լուծույթով ըստ անասնաբուժական անձնակազմի ցուցումի:

Անասնաբաղից հեռանալուց առաջ հարկավոր է գոմաղրից ու ցեխից մաքրել կոշիկները, թրջել այն արտահանիչ լուծույթով կամ կուպր քսել և ձեռքերը լվանալ ջրով, սապոնով ու խոզանակով:

Չի կարելի թույլ տալ, վոր կողմնակի մարդիկ, մանավանդ յերեխաներ մտնեն հիվանդ կենդանիների համար յեղած շենքը: Հարկավոր չէ նաև կենդանիներին բնակելի շենքեր տանել:

Մնամողների համար վտանգավոր է հանգստանալ ու քնել հիվանդ կենդանիների շենքում, կարելի չէ վարակվել: Հատուկ զգուշութիւն պետք է պահպանել ձագձներու և հորթ բերելու ժամանակ:

Վիժման դեպքում, ձեռքերով չկպչելով պտղին, պետք է դնել այն ամուր (մետղե) արկղի մեջ և ուղարկել անասնաբուժա-

434, H Арм.
1-412a

կան լարորնատորիա, կամ այրել, կամ թե
խորթ թաղել գեանի մեջ, իսկ այնանդ, վոր-
անդ կատարվել ե վիժումը, ախտանանել

Պատկերագիր՝ բժ. Ս. ՄԿՐՏՉՅԱՆ

34

Գլավիտի լիազոր ե 2222

Պատկեր № 490 Տիրած—3000

Հայկական ԽՍՀ ԺԳՍ-ի Հրատարակչություն

ԵՍ. ՀՊ-ի Տպարան, Յերևան

А. 1939 г.
Акт № 254
Библи. л.

« Ազգային գրադարան

NL0267702

6781

H
H

1-412a